

ÖZEL EĞİTİMDE DRAMA DERSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (BİR EYLEM ARAŞTIRMASI ÖRNEĞİ)*

EVALUATION OF DRAMA LESSON IN SPECIAL EDUCATION (AN ACTION RESEARCH EXAMPLE)

Yrd. Doç. Dr. Emine Eratay
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Bolu-Türkiye
eratay_e@ibu.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı özel eğitim bölümü öğrencileri ve erasmus öğrencileri ile Türkçe ve İngilizce olarak işlenen özel eğitimde drama dersinin değerlendirilmesidir. Teknik bilimsel işbirlikçi eylem araştırması şeklinde planlanan araştırmanın çalışma grubunu Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki bir üniversitenin özel eğitim bölümünden 30 öğrenci ve 2011-2012 bahar döneminde erasmus programıyla bölümden ders alan Emilly ve Jane kod isimli iki kız öğrenci oluşturmuştur. Ders uygulamaları bizzat araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş, üç kişilik bir drama uzman grubu tarafından desteklenmiştir. Veri toplama aracı olarak kamera kaydı, günlükler, gözlemler, derse ait dökümanlar, uzman görüşleri, drama dersi değerlendirme formları, drama uygulamaları güvenilirlik formu, öğrenci ödevlerinden yararlanılmıştır. Uygulamanıninandırıcılık, transferedilebilirlik, onaylanabilirlik sağladığı; betimleyici, değerlendirici, yorumlayıcı geçerlik sağladığı ve gözlemciler arası güvenilirliğin %90 olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunda 14 hafta süren özel eğitimde drama dersinde yaşanan sorunların aşıldığı, dersin drama hakkında bilgilenme sağladığı, farklı drama kriterlerindeki ölçütleri karşıladığı ve öğrencilerde olumlu etkiler yarattığı sonuçlarına ulaşılmış, önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitimde drama, eylem araştırması.

ABSTRACT

The objective of this study is to evaluate drama lessons in special education that are provided in Turkish and English to students of special education division and Erasmus students. The study group of the study which is planned as a technical scientific cooperative action research consisted of 30 students from the special education division of a university in the Black Sea Region and two girl students with the alias of Emilly and Jane, who attended the lessons at the division with the Erasmus Program in 2011-2012 spring term. Lesson applications have been provided personally by the author and were supported by a group of three drama specialists. Diaries, observations, lesson documents, specialist opinions, drama lesson evaluation forms, drama applications reliability form and student's assignments were used as data collection instruments. It was observed that the application provided plausibility, transferability, approvability; provided descriptive, evaluative, interpretive validity and that the reliability was 90% between the observers. It was concluded in the study that the problems encountered in the 14 week drama lesson in special education were eliminated; the lesson provided information on drama, fulfilled the criteria in different drama criteria and created positive impacts on the students, and recommendations we made.

Key words: Drama in special education, action research.

GİRİŞ

Üniversite öğrencileri ve öğretmenlerle yapılan drama çalışmalarının etkisi üzerine birçok araştırmaya rastlanmıştır.

Bu araştırmalarda üniversite öğrencilerinde dramanın benlik kavramını (Akın Antepli, Haktanır & Cihangir, 2000) yaratıcılığı (Aygün-Cengiz, 2004) eleştirel düşünme, imgelem ve iletişimi (Aygün-Cengiz, 2006; Akar Vural, 2006) empatiyi (Eratay, 2008) geliştirdiği; drama konusunda bilgilenme sağladığı (Gönen & Çelebi-Öncü, 2003; Özer, 2008); utangaçlığı azalttığı (Genç, 2004); bilim

* Bu çalışma ISECOCYPRUS 2012 (International Special Education Conference 10-12 May)'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur

insanlarının yaşamları ve özellikleri hakkında bilgilendirme sağladığı (Akkuş & Özdemir, 2006; Cantürk Günhan, 2008) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Duygusal zeka ile ilintilenen (Becerren, 2005) drama çalışmaları dersi veren üniversite öğretim elamanında farkındalık düzeyini artırmıştır (Aygün-Cengiz, 2005). Matematik bölümü (Özsoy & Marşap, 2004; Yegen, 2008) Türkçe ve yazılı anlatımda (Ataman, 2006; Halim Ulaş, 2008); sınıf öğretmenliğinde (Yegen, 2006); çocuk gelişimi bölümünde (Özer, 2008) ve fen bölümünde (Cantürk Günhan, 2008); hemşirelik bölümünde (Karagöz, 2008); drama çalışmalarının katılımcılarda olumlu etkilerine rastlanmıştır (Tekin, 2007).

Başlangıçta dramayı gerekli görmeyen öğretmenler (Onur, Sungurtekin, Sadioğlu & Bahçeli, 2008) dersin sonunda gerekli görmüşler ve ileriki öğretmenlik yaşamlarında dramayı kullanacaklarını belirtmişler ve farklı derslerde kullanmışlardır (Şahin & Topuzkanamış, 2008).

San (2006)'ın bazı kentlerde öğretmenlere yönelik tiyatro konusunda hizmet içi kursları sonucunda iki yılı aşkın süren deneme modeli okul yaşamının gelişimi ve yaşantıların gelişmesine, aynı sınıftaki öğrencilerin birbirini tanımalarına, kız-erkek ilişkilerinin gözden geçirilmesine, öğretmenlerin öğrencileri farklı algılayabilmesine, öğrencilerin sosyal davranışlarına, konuşma problemlerinin çözümüne, öğrencilerin güdülenme ve deneyim sağlamalarına katkı sağlamış, benzer bulgulara özel eğitim veren okullarda da varılmıştır.

Bu modelde ayrıca öğretmenler kendi yaşantılarına ilişkin; kendi alan derslerini nasıl işleyeceklerine yönelik yöne düşünce geliştirdiklerini, sosyal öğrenmenin önemini kavradıklarını, derslerindeki grup çalışmalarınıyla telaş ve kaygıdan kurtulduklarını; öğrencilerinde ise kendilerini algılayışlarında değişiklik olduğunu, güvenlerinin arttığını, sınıf ortamı ve topluluğunda rollerinin değiştiğini belirtmişlerdir.

Drama konusunda eylem araştırmaları ve nitel araştırmalar incelendiğinde dramanın; işbirlikli öğrenme ile okuma becerilerini artırdığı (Hollingsworth, Sherman & Zaugra, 2007; Huey, 2000); sosyal çalışmalarda etkili olduğu (Cowdery, 2010); drama çalışmalarında rol oynama, sosyal öyküler, lider rolde, şiir, donuk imge, sözsüz anlatım, hikayeler ve oyunlar, kuklalarla, kitap resmi ve metinleriyle dramanın etkili olduğu (Green, 2005; Aitken, Fraser & Price, 2007; Hertzberg, 2001; Rainio, 2008; Bredikyte, 2000; Simpson & McDonald, 2000; Millard, 2001) araştırmalara rastlanmıştır.

Drama eylem araştırmalarında drama çalışmalarının yanı sıra müzik, dans ve sanat çalışmaları da birlikte yer almıştır (Belliveau, 2006; Illinois Learning Project Tip Sheets: Fine Arts, 2003; Chaplin & Puma; 2003).

Kimi araştırmacılar proje yaklaşımında drama ile öğrenme sağlamışlar (Ho, 2001); kimi araştırmalar çekirdek programla üstün zekalılarda çoklu zeka kuramına göre matematik, edebiyat, fen ve tarih derslerinde öğrencilerin elektronik portfolyo hazırlamayı sağlamışlardır (Fluellen, 2003).

Dramanın üniversite öğrencilerinin yazma, okuma, sosyal ve akademik becerilerini geliştirdiği (Deasy, 2002) sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul çocuklarında dramanın aktif vatandaşlık becerileri geliştirdiği (Mc Naughton, 2004); sağlık, çevre ve bedenini tanıma becerilerini geliştirdiği (Littledyke, 2001) dramanın cinsel eğitim ve obeziteye karşı kullanıldığı (Orme, Salmon & Mages, 2007; Teeman, Reed, Bielby, Scott & Sims, 2008) çalışmalara rastlanmıştır.

Farklı kültürler olarak Türkiye ve İngiltere'deki tarih derslerinin karşılaştırıldığı (Cooper & Dilek; 2007) ve şiirlerden yararlanarak drama bölümü öğrencilerinin farklı bir kültürde drama çalışmalarına (Cockett, 2002) rastlanmıştır.

Ancak farklı ülke ve kültürlerden gelen katılımcıların birlikte drama çalışmalarına yönelik bir eylem araştırmasına rastlanmamıştır.

Bu araştırmada Özel Eğitim Bölümü öğrencileri ve erasmus öğrencilerinin birlikte katıldığı Türkçe ve İngilizce olarak verilen Özel Eğitimde Drama dersinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Özel Eğitimde Drama dersinde yaşanan sorunlar nelerdir?
- 2) Özel Eğitimde Drama dersi drama hakkında bilgilendirme sağlamış mıdır?
- 3) Özel Eğitimde Drama dersi drama çalışmalarını değerlendirme kriterlerini karşılamakta mıdır?
- 4) Özel Eğitimde Drama dersine ilişkin bölüm öğrencileri ve erasmus öğrencilerinin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli: Bu araştırma eylem araştırmalarından teknik / bilimsel / işbirlikçi eylem araştırması şeklinde planlanmıştır (Uzuner, 2005; Yıldırım, Şimşek, 2008). Özel Eğitimde Drama dersinin öğretim üyesince gerçekleştirilen bireysel olarak yapılan bir araştırmadır.

Çalışma Grubu: Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki bir üniversitenin Özel Eğitim Bölümü ikinci sınıf 1. Öğretime devam eden ve Özel Eğitimde Drama seçmeli dersini seçen 30 öğrenci ve 2010-2011 bahar döneminde erasmus programıyla bölümden ders alan Emilly ve Jane kod isimli iki öğrenciden oluşmaktadır.

Bölüm öğrencilerinden yalnızca üç tanesi daha önce drama eğitimi almış, diğerleri drama eğitimi almamıştır.

Emilly daha önce iki farklı ülkede bulunmuş ve o ülkelerdeki üniversiteden ders almıştır. Doğaçlama ile ilgili bir derse katılmış ancak drama dersi daha önce almamıştır.

Jane ilk kez erasmus programından yararlanmış ve daha önce drama dersi almamıştır.

Dersin Öğretim Üyesi: Eylem araştırmasını bizzat uygulayan araştırmacıdır. 15 yıldır drama alanında pek çok liderle çalışmış, drama liderlik eğitimi almış, özel eğitim alanında öğretim üyesidir. Özel Eğitimde drama derslerini lisans ve yüksek lisansta yürütmekte olup, özel eğitim öğretmen adayları ile drama çalışmaları ve projeleri yönetmiştir.

Drama Uzmanları Grubu: Araştırmada üç drama uzmanından yararlanılmıştır.

1. Uzman: Üniversitede drama alanında öğretim görevlisidir. Drama alanında yüksek lisansı olan drama uzmanıdır. Başlangıçta drama planlarının hazırlanmasında, tüm derslerin video kayıtlarının izlenmesinde ve geri dönüt vermede her dersten sonra görev almıştır.

2. Uzman ve 3. Uzman: Gözlemciler arası güvenilirlik verilerinin toplanmasında ve drama dersinin değerlendirme formlarının doldurulmasında görev almışlardır.

2. Uzman drama liderlik eğitimi almış, özel eğitim alanında öğretmen olarak çalışmaktadır.

3. Uzman yine drama liderlik eğitimi almış, sınıf öğretmenliği alanında öğretim üyesidir.

Özel Eğitimde Drama Dersi Ders Programı

Daha önceki yıllara ait ders programlarından, drama ile ilgili yayınlardan yararlanılarak 14 haftalık bir program oluşturulmuştur. Drama planlarının hazırlanmasında 1. drama uzmanından uzman görüşü alınmıştır.

Dersin değerlendirilmesi % 40 1. Ara sınavı, % 20 ara ödevler ve % 40 Ödev Final Sınavı şeklinde olup; 1. Ara sınav teorik yazılı sınav, % 20 Ara Ödevler ve % 40 Ödev Final Sınavı zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik drama planı hazırlama olarak değerlendirilmiştir.

Dersin ilk hafta uygulanmasının ardından bir sonraki dersin planı drama uzmanıyla tekrar incelenmiş ve son şekli verilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Analizi

Kamera – Kayıt: Tüm derslerde ikinci öğretimden gönüllü bir öğrenci tarafından kamera kaydı alınmış; DVD'ye kaydedilmiş ve yedeklenmiştir.

Günlükler – Gözlemler: Drama derslerini yürüten öğretim üyesi uygulayıcı tarafından dersin hemen bitiminde derse ait gözlem ve görüşleri hakkında günlük yazılmıştır.

Ders Hakkında Drama Uzmanının Görüşleri: 1. Drama uzmanı her dersin sonunda derse ait DVD'yi izlemiş, hem yazılı, hem de sözel görüşlerini belirtmiştir. 1. Drama uzmanının görüşleri uygulayıcı öğretim üyesince yazılı olarak günlüklere eklenmiştir.

Derse Ait Dokümanlar: Öğrencilerin derse ait ürünleri, öyküleri, resimleri hafta hafta dosyalanmış ve 1. Drama uzmanı ile dersin uygulayıcısı birlikte incelemişlerdir.

Öğrenci Görüşleri: Her dersin sonunda tartışma değerlendirme bölümünde öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Bunun haricinde öğrencilerden ilk derste derse ilişkin beklentileri, 4. Derste obje kullanımıyla ilgili görüşleri ve son derste tüm derslerin değerlendirilmesi yazılı olarak alınmıştır. İçerik analizi ile tablolastırılmış ve özetlenmiştir.

Drama Dersini Değerlendirme Formları: Araştırmada üç form kullanılmıştır.

- 1) Department for Education and Skills, London (2003).
- 2) Walker (2008).
- 3) Calvert, Ehle, Goertz, Lowther, Metzger ve Pistone (2004).

Üç değerlendirme formu 2. ve 3. Uzman tarafından ve 1. Uzmanın görüşleriyle doldurularak değerlendirilmiştir.

Yaratıcı Drama Uygulamaları Güvenirlik Formu

16 maddeden oluşan araştırmacı tarafından geliştirilen forma Evet, Hayır şeklinde yanıt verilmesi istenmiştir. DVD'leri 2. ve 3. Uzman izleyip doldurmuşlardır.

Öğrencilerin Ödevleri ve Drama Planları: Öğrencilerin ödevleri ve drama planları dersin uygulayıcısı ve 1. Drama uzmanı tarafından incelenmiştir.

Güvenirlilik ve Geçerlik

Araştırmada araştırmacının uzunca süre ortamda bulunması, ısrarlı gözlemleri ve uzman ve meslektaşlarından görüş alması, video kaydı alması ve kontrolünü yapması ve kaynakça yeterliliğini sağlaması bakımından **inandırıcı** olmayı sağlamıştır. Betimsel veri toplaması ve ayrıntılı araştırma raporu yazması bakımından **transfer edilebilirlik**; çeşitli veri tekniklerinden yararlanması ve verilerin kontrolünü yapan bir grup oluşturması bakımından güvenilmeye layık olma; verilerin yansız ve objektif olması bakımından **onaylanabilirlik** sağlanmıştır (Uzuner, 2005).

Gerçeklerin doğruluğu, katılımcıların görüşlerinin alınması, video kayıtları alınmasından dolayı **betimleyici geçerlik**; katılımcıların bakış açıları dikkate alındığından **yorumlayıcı geçerlik**; yanlılığın olmaması **değerlendirici geçerliği** sağlanmaya çalışılmıştır.

Ayrıca Yaratıcı Drama Uygulamaları Güvenirlilik Formu ile gözlemciler arası güvenirlilik hesabı yapılmıştır. [(Görüşbirliği) / (görüş birliği + görüş ayrılığı)] x 100 formülü ile hesaplanmıştır (Tekin, Kırcaali-İftar, 2004).

Rastgele seçilen 5 DVD'yi 2. ve 3. Uzman güvenirlilik formuna göre doldurmuşlardır. Gözlemciler arası güvenirlilik % 90 olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın sorularına ait veriler özetlenmeye çalışılacaktır:

1) Özel Eğitimde Drama Dersinde Yaşanan Sorunlar Nelerdir?

Derlerde yaşanan sorunlar günlükler ve 1. Drama uzmanının görüşlerinden derlenmiştir.

1. Ders: Öğrencilerin bir kısmı yeden ayakkabı getirmemiş ve seçmeli ders kaydı geç yapıldığından derse geç gelmişlerdir. Emilly ve Jane diğerlerinin söylediklerini anlamamanın zorluğunu ifade etmişler, her öğrencinin ifadesi İngilizceye çevrilememiştir.

İlk ders olması nedeniyle biraz karmaşa yaşanmıştır. Uygulayıcı gerginlik yaşamıştır. Yönergeleri açıklayıcı ve net olamamıştır.

1. drama uzmanı öğrencilerin hepsinin kıyafetlerini tek tip bulmuştur. Uygulayıcıya ilk derste kuralları koymayı, daha sakin olmayı, grupla yapılan çalışmalarda tek cins grup oluşumuna engel olmayı, zaman zaman müziği durdurmayı, öğrencileri zıplatmayı ve yönergelerle yönlendirme yapmayı önermiştir.

2. Ders: Ders kayıtları nedeniyle derse ilk kez katılanlar olmuştur. Ancak geçen hafta verilen drama kavramları ödevini yalnızca 6 öğrenci hazırlamıştır. Emilly ve Jane ödev verenler arasında yer almıştır.

1. drama uzmanı 2. Derste tek tip kıyafetlerin olmadığını, uygulayıcının daha sakin ve yumuşak olduğunu ve kuralları koyduğunu, yönergelerin daha anlaşılır olduğunu ifade etmiştir.

3. Derste: Öykü ve canlandırmalar uzun sürmüştür. Emilly ve Jane kendi aralarında konuşmuşlar, diğer öğrenciler uzun canlandırmalardan sıkılmışlardır. Derste gereksiz konuşmalar için öğrenciler uyarılmış ve uyarılara uymuşlardır. Ödevlerini sunmaları için gelecek derste zaman verileceği açıklanmıştır.

Drama uzmanı isim oyununu Meksika dalgası şeklinde iyi bir ritim çalışması olarak nitelendirmiştir. Liderin çalışmaya katılmasını önerilmiştir. Grubun önceki çalışmaya göre daha konsantre olduğunu ve yönergelere uygun davrandıklarını vurgulanmıştır. Dramatik yapıda çatışma noktasının olmaması ve mekanlardaki canlandırmalarda tüm grupların canlandırma yapmamasının sorun olduğunu belirtmiştir.

4. Derste: Öğrenciler resim çizmede çekingen davranmışlardır. Ayna ve güven çalışmalarında tek cins eşleşmeler görülmemiş, Emilly ve Jane farklı eşler seçmişlerdir.

5. Ders: Çatışma noktası yaratmak için süreçsel dramada bir öğrenci (Pınar) suçlanmıştır. Bilinç koridorunda öğrenciler Pınar'ı suçlu bulmuşlardır. Sıcak sandalye tekniğinde Pınar'a ilgisiz sorular gelmiştir.

Drama uzmanı grupları eşitlerken başka bir gruba gitmede öğrencilerin gönüllü olmasını, drama tekniklerini grubun dikkati dağılmaması için en son açıklanmasını önermiş, dersi akıcı ve güzel olarak nitelendirmiştir.

6. Ders: Dersin başlangıcında Emilly ve Jane'e dersin içeriğini anlatan bir metin verilmiştir. Atatürk'ün anılarının işlendiği derste Emilly ve Jane bu konuda bir şey bilmediklerini ifade etmişler ve canlandırmalarda güçlük yaşamışlardır. Bu derste diğer öğrenciler Emilly ve Jane'e açıklama yapmışlardır. Atatürk'ün sevdiği şarkılar söylerken çok az kişi eşlik etmiştir. Emilly ve Jane'e Atatürk'le ilgili ödev verilmiştir.

7. Ders: Konferans nedeniyle yapılamamıştır. Telafisi yapılmıştır. Telafi dersinde geçen derisi masalsı bir ifadeyle anlatmaları istenmiştir. Neler yaptıklarını anlatmışlardır. Masalsı ifade için örnekler verilmiştir. Kız öğrenciler daha ilginç örnekler verirken, erkek öğrenciler daha sıradan örnekler vermişlerdir. Bir erkek öğrenci Jane ile ilk kez İngilizce konuşmuş ve Jane ile canlandırma yapmıştır. Grubun biraz yorgun olduğu gözlenmiştir.

Drama uzmanı masalla çalışmayı iyi bulduğunu, grubun motive olduğunu ve grubun gelişip, çok iyi kaynaştıklarını belirtmiştir.

8. Çalışma: Sebze-meyve isimlerinin oyununda Jane ve Emilly başlangıçta anlamakta güçlük çekmişlerdir. Oyunda isimlerin Türkçe olması biraz sorun teşkil etmiştir. Ancak Türkçe isimlerini bir kısmını bilmediklerinden dolayı sonra oyuna katılmışlardır. Çizim çalışmasında boya kalemlerini paylaşmada sorun yaşamışlardır. Matematik çalışmalarında Emilly Türkçe rakamları saymıştır. Gruba biraz sayılarla ilgili ipucu verilmiştir. Jane matematik dersinde dramanın kullanımında zorlandığını, Emilly ise dramayı sosyal bilgiler ve matematikle birleştirdiğini ifade etmiştir.

Drama uzmanı bu dersle ilgili bir sorun olmadığını belirtmiştir.

9. Ders: Cadı kazanı oyununda Emilly ve Jane, cadının evine giden kuşun cadının iksirinden içip insana dönüşmesi ve cadıyı öldürmesini canlandırmışlardır. Çocuk şarkıları klipi bölümünde dersin sonunda Emilly ve Jane izin isteyip katılmamışlardır.

10. Ders: Jane Türkçe olarak öyküyü okumuştur.

Drama uzmanı 9. ve 10. Derse ilişkin sorun görmediğini belirtmiştir.

11. Ders: Teorik işlenen derste kısa kısa sunumlar yapılmış, Emilly ve Jane'e söz hakkı verilmiş. Sunumları kısaca özetlenmiştir. Bu derste video çekim yapılmamıştır.

Dersin yapıldığı üniversitenin bale salonunda dans çalışmaları nedeniyle bir hafta ders yapılamamıştır. Sınav haftası ders yapılmamıştır. Son hafta drama planları hakkında bilgi verilmiş, öğrencilere geri dönüt verilmiştir. Geri dönütler ders saatleri dışında da verilmiştir.

2) Özel Eğitimde Drama Dersi Drama Hakkında Bilgilendirme Sağlamış mıdır?

Dersi alan öğrencilerin drama kavramları ve teknikleri ödevleri ortalaması 90, 1. Ara sınav ortalaması 90 ve final sınavı drama planları ortalaması 90 ve ders geçme notu ortalaması 90 olarak bulunmuştur. Emilly ve Jane'in tüm puanları tam not 100'dür.

3) Özel Eğitimde Drama Dersi Drama Çalışmalarını Değerlendirme Kriterlerini Karşulamakta mıdır?

3.1.) Department for Education and Skills, London (2003)'e göre;

- Tüm katılımcılar sorumlu ve etkili çalışmıştır.
- Dramaya yanıt verip, düşüncelerini özgürce ifade edip, bir etkinlikten diğerine başarıyla geçmişlerdir.
- Doğaçlamalarda başarılı ve yaratıcı olmuşlardır.
- Tekst üzerinde tartışmışlardır.

- Dersler esnasında tüm drama teknikleri uygulanmıştır. Öğrencilerin ödev drama planlarında drama teknikleri yer almıştır.
- Öğrenciler derslerde DVD kayıtlarında ses, vücut duruşu ve hareketi kullanmışlardır.
- Uygulayıcı ve öğrenciler analiz etme becerisini kullanabilmişlerdir.
- Öğrencilerin okuma becerileri gelişmiştir.
- Eleştirel düşünme ve mizah öğrencilerin ürünlerinde gözlenmiştir. Özellikle kız öğrenciler daha yaratıcı olmuşlardır.
- Öğrencilerin yazı yazma, transfer yetenekleri gelişmiştir.
- Öğrenciler kişisel hedef ve kendi gelişimlerini değerlendirmişlerdir.

3.2.) Walker (2008)'e göre;

Diksiyonda problem gözlenmemiştir.

Sahne kullanımı: Zaman zaman adaylar izleyiciye sırtını dönmüşlerdir.

Yaratıcılık ve Kostüm Seçimi: Drama derslerinde öğrenciler yaratıcı davranmışlar. Ancak kostüm kullanılamamıştır.

3.3.) Calvert, Ehle, Goertz, Lowther, Metzger ve Pistone (2004)'a göre;

Öğrenciler;

- Role her zaman hazır olmamışlardır. Emilly ve Jane biraz geç ısınmışlardır.
- Öğrenciler yüz ifadesi, duruş ve beden hareketleriyle duygularını ifade etmiş,
- Kolaylıkla bir öykü anlatıp, yazabilmiş,
- Deneyimlerinde genellikle canlı bir performans sunmuş,
- Emilly ve Jane bazı etkinliklere istekle katılmamışlardır. Diğer öğrenciler her etkinliğe istekle katılıp performans fırsatlarını değerlendirmiş,
- Hayal güçlerini kullanmıştır.

4) Özel Eğitimde Drama Dersine İlişkin Bölüm Öğrencileri ve Erasmus Öğrencilerinin Görüşleri Nelerdir?

4.1.) Drama İlk Derste Dramaya İlişkin Görüş ve Beklentileri:

Jane: “Drama için hiç deneyimim yok. Özel eğitimde drama ve teknikler hakkında bir şeyler öğrenmeyi ümit ediyorum. Bu ders gerçekten mükemmeldi. Ancak zaman zaman zordu, çünkü bir diğerlerinin ne söylediğini anlamadık”.

Emilly: “Drama için herhangi bir deneyimim yok. Benim beklentilerim genel olarak dramayı öğrenmek, özel eğitimde dramayı öğrenmektir. Eğitimde engelliler için ne yapılabilir. Drama hakkında bilmek istediğim farklı rollere bürünmek, karışık olmayan rollerle dramayı geliştirmek. Bu dersten gerçekten çok hoşlandım. Oyunlar eğlenceliydi ve ben bu dersin iyi bir seminer olacağını düşünüyorum”.

Diğer Öğrencilerin Görüşleri:

“Dersin içeriğini tam çözemedim. Şu ana kadar güzel geçti, daha da güzel geçeceğini tahmin ediyorum, bir tiyatro yapabiliriz.”

“Kız meslek lisesinde drama deneyimim var, ancak pek hatırlayamıyorum. Drama hakkında yaralı bilgiler edineceğime inanıyorum.”

“Dramanın ne olduğu ve nasıl yapılacağı hakkında bilgi edinmemi sağladı.”

“Bu dersin uygulama ile sürdürülmesini isterim. ...Bu ders devam ettikçe birbirimize sevgimiz ve kendimize olan güvenimiz gelişecektir.”

“Oyun ve şarkı öğretimi dersinde bahriyeli rolünde bulundum.”

“Drama toplum içinde rahat yaşayabilmek.”

“Bu dersi bitirdiğimde rol yapma kabiliyetim artacak, çocuklara drama yaparak bir şeyler kazandırmayı istiyorum.”

“Derste çok eğlendim, bilgi sahibi oldum.”

“Zorlanmada n yapabileceğimiz hareketlerin olduğu bir ders işlenişi olabilir.”

“Mesleğime olumlu etkiler yapacak, beni olumlu yönde geliştirecek.”

“Beklentim daha geniş çaplı bilgi sahibi olmak ve dramayı profesyonel biçimde uygulamak.”

“Uygulamaya dayalı olması çok güzel bir şey. Arkadaşlarımızla güzel şeyler paylaştık.”

“Ders öğretici, dramanın zor olmadığını gördüm, zevkle drama yaptım.”

“Başarılı bir ders olacak, birbirimizi daha iyi tanıyacağız.”

“Doğaçlama konusunda başarılı olmadığım ve biraz heyecanlı olduğum için biraz endişelendim.”

“Sürekli bir oyun havasında ve verimli geçecek.”

“Ders hakkında düşüncem süperdi.”

Dersin Bitiminde Genel Değerlendirme:

Jane: “Ders çok hoş ve eğlenceliydi. Ancak dil yüzünden zaman zaman dersi anlamak zordu ama her zaman dersten hoşlandım.”

Emilly: “Çocuklar için daha fazla oyun öğrenmemi sağlaması açısından dersler iyiydi. Fakat engellilerin özellikleri biraz unutuldu. Engellilerde dramaya daha fazla dikkatimizi verip, çalışabilirdik.”

Diğer Öğrencilerin Görüşleri:

“Yaratıcılığım arttı, utangaçlığım gitti. Etkinliklerin engellilere çok faydası var. Drama yıl boyunca verilmeli. Öğretim eğlenceli ve kalıcı.”

“Drama hakkında yeni bilgiler edindik. Hiç sıkılmadan değişik etkinliklerle çok şey öğrendik.”

“Günlük hayatın stresini bir kenara bırakabildiğim bir ders oldu. Kızarma fobimi yenmeme yardımcı oldu.”

“Zaman geçtikçe rahat hareket ettik, arkadaşlarla kaynaştık, engellilerle empati kurduk.”

“Ders hafta ortasında tatil gibiydi. Grup etkinlikleri, bireysel çalışmaları ve doğaçlama gücümüzü artırdı.”

“İlk başlarda normal öğrenciler düzeyinde başlayarak sonra yavaş yavaş zihinsel engelli öğrencilerin düzeyine kadar indik. Konuşmadığım arkadaşlarımla konuşma fırsatı sağladı. Haftanın en güzel günüydü.”

“Derste aktif olmak, sürekli bir şeyler çıkarmak zorundaydık, bu bizi biraz yordu ama çok zevk aldım. Ekip olarak bir şeyler ortaya koyduk. Problem çözme becerisi kazandırdı.”

“Toplum içinde canlandırma yapmamı aşmamı sağladı. Keşke diğer derslerde de bu dersteki gibi fikirlerimiz alınsa.”

“Kendimi sesle, dansla ifade ettim, hikaye yazabileceğimi öğrendim. Duygu ve düşüncelerimi çekinmeden ifade ettim. İyi ki bu dersi seçmişim.”

“Arkadaşlarımıza yönelik sorumluluklarımız oldu. Birbirimize olan güvenimiz arttı.”

“Drama etkinlikleriyle kendimizi geliştirdik. Öğrencilerimize drama ile somut bir öğretim yaptığımızda, daha iyi anlayacakları şekilde öğretim yapabileceğiz.”

“Dramanın bir şeyler öğretmen için bu kadar etkili olacağını düşünmemiştim. Öğrendiğim teknikleri ileride öğretmenliğimde kullanacağım.”

“İlk derste kendimi baskı altında hissedip, gariplişmişim, çok komik durumda olduğumu düşünmüştüm. Ama zamanla kapının kapanmasıyla dünyada soyutlandığımız eğlenceli, özgür bir dünyada hissettim. Yeni oyunlar öğrendim.”

“İlk başta sadece eğlence amaçlı olduğunu düşünüyordum ancak dersler ilerledikçe dramayı derslerde kullanmayı öğrendik.”

“Derste yardımlaşma, paylaşma, dayanışma oldu.”

“Bu ders bana çok şey kattı, özgüvenim arttı. Günlük hayatta kullanmadığımız pek çok materyali dramada farklı amaçlarla kullandık. Bilmediğimiz sesleri, şarkıları, hikaye ve olayları öğrendim. Rahatlama hareketleriyle spor yaptık. Verimli ve öğretici bir dersti.”

“Artık bir topluluk önünde ses kontrolü yaparak konuşabiliyorum.”

“Duygu ve düşüncelerimi farklı yollardan ifade etmeyi öğrendim. Bu dersten sonra daha iyi bir birey olacağım.”

“Sosyal ortama sosyal insanlar olarak kabulümüzü sağlıyor. Derse dört elle sarıldım. Devamsızlık yapmadığım tek ders. Çok eğlendik ve coştuk.”

“Ders beni çocukluğuma götürdü.”

“Etkinlik temelli ders olması kalıcılık sağlıyor.”

TARTIŞMA

Araştırma sonucunda 14 haftalık ders sürecinde derse geç gelme, kıyafet, iki farklı dil kullanımına yönelik, önceden bilgi verilmemesine yönelik sorunlar yaşanmış ancak sorunlar aşılmıştır.

Özel Eğitimde Drama dersi gerek erasmus, gerekse bölüm öğrencilerinde bilgilendirme sağlamıştır.

Ders;

a) Department for Education and Skills, London (2003)’e göre

b) Walker (2008)’a göre

c) Calvert ve arkadaşları (2004)’na göre tüm değerlendirme kriterlerini karşılamaktadır.

Gerek bölüm öğrencileri, gerekse erasmus öğrencileri dersin başında olumlu izlenimlere sahip olmuşlar, dersin sonunda beklentilerine kavuşmuşlardır.

Dersin bitiminde öğrenciler “yaratıcılığım arttı, kendimi ifade ettim, derste fikirlerimiz alındı, düşüncelerimi çekinmeden ifade ettim, kendimizi geliştirdik, duygu ve düşüncelerimi farklı yollardan ifade etmeyi öğrendim, pek çok materyali farklı amaçlarla kullandık” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlerden öğrencilerin yaratıcılıklarının arttığı sonucuna ulaşabiliriz. Bu bağlamda araştırmanın bu bulgusu Aygün-Cengiz (2004)’in bulgularını desteklemektedir.

Dersin başlangıcında tüm katılımcılar derse ilişkin olumlu beklentiler geliştirmişler, dersi yararlı görmüşlerdir. Bu bakımdan araştırma dersin başlangıcında dramayı gerekli görmeyen Onur ve arkadaşları (2008)’nin bulgusuyla örtüşmezken, dersin sonunda Onur ve arkadaşları (2008)’nin katılımcıları dramayı gerekli görmeleri ve dramayı farklı derslerde kullanacakları beklentisiyle araştırma bulguları örtüşmektedir.

Öğrencilerin; “stresim azaldı, kızarma fobimi yendim, konuşmadığım arkadaşlarımla konuştum, toplum içinde canlandırma yapmayı aştım, derste yardımlaşma, paylaşma ve dayanışma oldu, engellilerle empati kurduk” şeklindeki görüşlerinden dersin empatiyi ve iletişimi geliştirdiği, utangaçlığı azalttığı sonuçlarına varılabilir. Bu bağlamda araştırma Aygün-Cengiz (2006); Akar Vural (2006); Eratay (2008) ve San (2006)’ın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin “Bu dersten sonra daha iyi bir birey oldum, birbirimize güvenimiz arttı, ders beni çocukluğuma götürdü, özgüvenim arttı, sosyal ortama sosyal insanlar olarak kabulümü sağladı” görüşleriyle öğrencilerin duygusal zekasına katkı sağladığı ve dersin olumlu etkileri olduğu izlenimi vermektedir. Bu bağlamda araştırmanın bu bulgusu dramayı duygusal zeka ile ilişkilendiren Beceren (2005)’in bulgusunu desteklemektedir. Ayrıca farklı bölümlerde dramanın olumlu etkilerini saptamış araştırmalarla örtüşmektedir. (Özsoy & Marşap 2004; Yegen, 2008; Ataman, 2006; Halim-Ulaş, 2008; Yegen, 2006; Özer, 2008; Cantürk-Günhan, 2008; Karagöz, 2008; Tekin, 2007).

Araştırma sonucunda erasmus öğrencileri ve bölüm öğrencilerinin kaynaşması, birbirlerine karşı sorumluluk hissetmeleri, problem çözme becerilerinin gelişmesi, ekip olarak bir şeyler ortaya koymaları, dersten keyif almaları San (2006)’ın dramanın öğrencilerin sosyal davranışlarına katkı sağlaması, öğrencilerin birbirini tanıması, konuşması problemlerinin çözüm getirmesi bulgusunu desteklemektedir.

Dersin bir haftasında Atatürk’ün işlenmesi bir bakıma bilgilendirme sağlamıştır. Bu bağlamda drama dersinin bilim insanların yaşamaları ve özellikleri hakkında bilgilendirme sağlayan Akkuş ve

Özdemir (2008) ve Cantürk Günhan (2008) Din araştırma sonuçlarıyla araştırmanın bu bulgusu paralellik sağlamaktadır.

14 haftalık ders programında tüm drama teknikleri kullanılmış ve drama çalışmaları etkili olmuştur. Öğrencilerin okuma becerileri artmıştır. Bu bağlamda araştırma alanyazındaki drama eylem araştırmalarıyla benzerlik göstermektedir (Sherman & Zaugra, 2007; Huey, 2000; Cowdery, 2010; Green, 2005; Aitken ve ark., 2007; Hertzberg, 2001; Rainio, 2008; Bredikyte, 2000; Simpson & McDonald, 2000; Millard, 2001; Deasy, 2002).

Araştırmanın iki farklı kültürden öğrencilerle gerçekleşmesi Cooper ve Dilek (2007) ve Cockett (2002)'in bulgularıyla kısmen örtüşmektedir.

Araştırma sonucunda öğrenciler drama konusunda bilgilendirilmişlerdir. Bu yönüyle bu bulgu Gönen ve Çelebi-Öncü (2003), Özer (2008) ve San (2006)'ın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Bunların yanı sıra drama dersinin değerlendirme kriterlerini karşılaması, dersin amacına ulaştığının ve olumlu etkileri olduğunun ve derste sorunların aşıldığının bir göstergesi sayılabilir.

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Derste yaşanan sorunlar aşılmış, ders öğrencilerde bilgilendirme sağlamış ve drama çalışmaları ile ders değerlendirme kriterleri karşılanmış ve gerek bölüm, gerekse erasmus öğrencilerinin ders hakkındaki düşünceleri olumlu yönde olmuştur.

Uygulamaya Yönelik Öneriler:

- İngilizce bilen öğrenciler derse katılabilir.
- Çift liderle çalışılabilir.
- Sınıf ortamında minder, kostümler, farklı materyaller, tepegöz, projeksiyon, sahne bulunabilir.
- Erasmus öğrencileri 1. Dönem genel drama, 2. Dönem özel eğitimde drama alabilirler.
- Her dersi yazılı olarak kaydeden bir öğrenci olabilir.
- Bölüm öğrencilerine verilen kaynak listesine benzer bir liste, erasmus öğrencilerine İngilizce kaynak listesi verilebilir.
- Kültüre ait örnekler verilebilir. Öncesinde bilgilendirme yapılabilir.

İleri Uygulamalara Yönelik Öneriler:

- Farklı ölçeklerle nicel veri toplanabilir.
- Deney ve kontrol gruplu çalışmalar yapılabilir.
- Zihin engelli çocuklarla drama etkinliklerinden örnekler video gösterimi ile sunulabilir.
- Öğretmen adayları engellilerle bizzat uygulama yapılabilir.
- Müzede drama uygulaması yapılabilir.

KAYNAKÇA

Aitken, V., Fraser, D. & Price, G. (2007). Negotiating the spaces: relational pedagogy and power in drama teaching. *International Journal of Education & The Arts*. 8(14), 1-19.

Akar Vural, R. (2006). Bertolt brecht'in öğretici oyunları ve eğitimde drama: eleştirel düşünmeye yönelik tutumlar üzerine yarı deneysel bir çalışma. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 1(1), 146-152.

Akın – Antepli, S., Haktanır, G. & Cihangir, S. (2000). Drama eğitimi almanın yetişkinlerin benlik kavramları üzerine etkisi. *2. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri. N. Aslan (Ed). Dramaya çok yönlü bakış*. Ankara: Fersa Matbaası. 121-131.

- Akkuş, O. & Özdemir, P. (2006). Yaratıcı drama ile matematik ve fen alanındaki bilim insanlarının yaşam öykülerine ve bilime katkılarına yeni bir bakış. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 59-75.
- Ataman, M. (2006). Yaratıcı drama sürecinde yaratıcı yazma. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 1(1), 75-89.
- Aygün – Cengiz, S. (2006). Başkent üniversitesi iletişim fakültesinde yaratıcı drama ile protokol yönetimi eğitim. *Türkiye 8. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Drama ve tiyatro*. Ankara: Oluşum Yayınları. 126.
- Aygün – Cengiz, S. (2004). Mundus infinitus: Üniversitelerde kuramsal dersler için yeni bir eğitim yöntemi. *Türkiye 6. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Drama liderliği*. Ankara: Fersa Matbaacılık. 104-105.
- Aygün – Cengiz, S. (2005). İletişim fakültesinde yaratıcı drama eğitimi: yaratıcı dramanın danışman – öğrenci ilişkilerinin iyileştirilmesinde araç olarak kullanılması. *Türkiye 7. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Dramada arayışlar*. Ankara: Fersa Matbaacılık, 69-79
- Becerem, E. (2005). Drama yöntemi ile duygusal zeka atölyesi. *Türkiye 7. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Dramada arayışlar*. Ankara: Fersa Matbaacılık, 115-125.
- Belliveau, G. (2006). Using arts-based research to explore a social justice project in teacher education. *International Journal of Education & The Arts*. 7(5). 1-16.
- Bredikyte, M. (2000). Dialogical drama with puppets and children’s creation of sense. *Paper presented at the European Conference on Quality in Early Childhood Education (EECERA)*. (10th London, England, August 29 – September 1) (ED 447 906, PS 028 985)
- Cantürk – Günhan, B. (2008). Matematik alanında ünlü bilim insanlarının yaratıcı drama yöntemi ile verilmesine ilişkin fen öğretmen adaylarının görüşleri. *Türkiye 10. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Eğitimde drama*. Ankara: Oluşum Yayınları. 31-38
- Chaplin, D. & Puma, M.J. (2003). What “extras” do we get with extracurriculars? Technical Research. The Urban Institute, Washington DC. 20037.
- Cockett, S. (2002). Verse in action: performing poetry to learners of English as a second language in poland. *Children’s Literature in Education*. 33(1), 11-28.
- Cooper, H. & Dilek, D. (2007). A comparative study on primary pupil’s historical questioning processes in Turkey and England empathic, critical and creative thinking. *Educational Sciences: Theory & Practice*. 7(2), 713-725.
- Cowdery, J. (2010). Using art to advocate and empower parents: this exit, no return. *Ep Magazine / www.eparent.com*. 32.
- Deasy, R.J. (2002). Critical links: learning in the arts and student academic and social development. *Art Education Partnership, Washington DC*. (ED 466 413, SO 033 941).
- Eratay, E. (2008). İlköğretimde drama dersinin öğretmen adaylarının empatik beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi. *13. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama / Tiyatro Kongresi. Bildiri Kitabı. İ. Güven, H.Ö. Adıgüzel, P. Özdemir (Editörler)*. Ankara: Simge Yayıncılık, 255-264.
- Fluellen, J.E. (2003). Teaching for understanding Harward comes to Pennell elementary. A Teacher Research Report. (ED 480 234, SP 041 766).
- Genç, N. (2004). Öğretmen adayları için drama eğitiminin gerekliliği. *Türkiye 6. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Drama liderliği*. Ankara: Fersa Matbaacılık, 73-79.
- Gönen, M. & Çelebi – Öncü, E. (2003). Eğitimde drama kursuna katılan yetişkinlerin kurs öncesi ve sonrasındaki bilgilerinin karşılaştırılması. *Türkiye 5. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Okulöncesinde drama ve tiyatro*. Ankara: Fersa Matbaacılık, 45-55.
- Green, M. (2005). Might students increase their understanding and enjoyment of the poem “Paul revere’s ride” through role-playing or creative dramatics? Culminating experience empirical and theoretical research projects. University of Tennessee at Chattanooga. W. Watson (Ed). College of Health, Education and Professional Studies. 61-87.

Halim – Ulaş, A. (2008). Türkçe I yazılı anlatım dersinin yaratıcı drama etkinlikleriyle “yaratıcı yazma” biçimindeki işlenişinin öğrenci başarısına etkisi. *13. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama / Tiyatro Kongresi. Bildiri Kitabı. İ. Güven, H.Ö. Adıgüzel, P. Özdemir (Editörler)*. Ankara: Simge Yayıncılık. 204-210.

Hertzberg, M. (2001). Using drama to enhance the reading of narrative texts. Paper presented at the Joint National Conference of the Australian Association For The Teaching of English and the Australian Literacy Educator’s Association. http://www.cdesing.com.au/aate/aate_papers/105_hertzberg.htm. (ED 456 485 CS510 635).

Ho, R. (2001). Implementing project approach in Hong Kong preschool. Salvation Army Child Care Services Hong Kong (ED 464 732, PS 030 350).

Hollingsworth, A., Sherman, J. & Zaugra, C. (2007). *Increasing reading Comprehension in first and second graders through cooperative learning*. Saint Xavier University & Pearson Achievement Solutions, Inc. Field-Based Master’s Program. Chicago, Illinois, December.

Huey, J.A. (2000). *A comparison of first grade children receiving traditional instruction or traditional instruction with drama supplements and its effects on reading fluency*. Master of Arts Action, Research Project, Johnson Bible College Dissertations / Theses. (ED 451 474, CS 014 273).

Illinois Early Learning Project Tip Sheets: Fine Arts. (2003). (ED 482 018, PS 031 714).

Karagöz, E. (2008). Abant izzet baysal üniversitesi sağlık meslek yüksekokulu hemşirelik bölümü 3. Sınıf öğrencileriyle seçmeli yaratıcı drama dersi üzerine. *Türkiye 10. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri. N. Aslan (Ed). Eğitimde drama*. Ankara: Oluşum Yayınları. 69-71.

Littlelydyke, M. (2001). Drama and primary science. *Paper presented at the Annual Meeting of the British Educational Research Association*. Leeds, England, September 13-15. (ED 458 643, CS 510 656).

Mc Naughton, M.J. (2004). Educational drama in the teaching of education for sustainability. *Environmental Education Research*. 10(2), 139-155.

Millard, E. (2001). In the steps of the brontes: a case study of three children’s writing from home to school at, KS 2. *Paper presented at the Annual Meeting of the British Educational Research Association. University of Leeds, England, United Kingdom, September 13-15*. (ED 461 124, CS 217 796).

Onur, G., Sungurtekin, Ş., Sadioğlu, Ö. & Bahçeli, P. (2008). İlköğretimde drama dersinin öğretmen adaylarının derse yönelik görüşleri üzerindeki etkinliğinin incelenmesi. *13. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama / Tiyatro Kongresi. Bildiri Kitabı. İ. Güven, H.Ö. Adıgüzel, P. Özdemir (Editörler)*. Ankara: Simge Yayıncılık. 192-204

Orme, J., Salmon, D. & Mages, L. (2007). Project jump: young people’s perspectives on a sexual health drama project for hard to reach young people. *Children & Society*. 21. 352-364.

Özer, D. (2008). Ankara üniversitesi ev ekonomisi yüksek okulu çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü 2. sınıf öğrencileri ile eğitimde drama dersi. *Türkiye 10. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri. Eğitimde drama*. Ankara: Oluşum Yayınları, 47-49.

Özsoy, N. & Marşap, A. (2004). Yaratıcı drama yönteminin matematik öğretiminde kullanılmasına ilişkin ilköğretim öğretmen adaylarının, öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşleri. *Türkiye 6. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri. N. Aslan (Ed). Dramaya çok yönlü bakış*. Ankara: Fersa Matbaacılık, 79-89.

Rainio, A.P. (2008). From resistance to involvement: examining agency and control in a playworld activity. *Mind, Culture and Activity*. 15. 115-140.

San, İ. (2006). Yaratıcı Drama (1985-1988) Yazılar. 2. Baskı. H.Ö. Adıgüzel (Ed). Yaratıcılığı geliştiren bir disiplin: eğitsel yaratıcı drama. Ankara. Natürel Yayıncılık. 342-364.

Simpson, A. & McDonald, L. (2000). Metaxis in classroom research: why chicken little ran away. *Paper presented at the Annual Meeting of the Australian Association for Research in Education. Sydney, Australia, December 4-7*. (ED 450 350, CS 014 275).

Teeman, D., Reed, F., Bielby, G., Scott, E. & Sims, D. (2008). Nfer (National Foundation for Educational Research) Evaluation of the Phunky foods Programme. Final Reports. (ED 504 617).

Tekin, S. (2007). Hizmet-içi eğitimin öğretmenlerin drama hakkındaki görüşlerine etkisi. *Türkiye 9. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Drama kavramları*. Ankara: Oluşum Yayınları. 63-75.

Uzuner, Y. (2005). Özel eğitimden örneklerle eylem araştırmaları. *Özel Eğitim Dergisi*. 6(2). 1-13.

Yegen, G. (2006). Okul ve şiddet olgusunun drama yöntemi ile işlenişi. *Türkiye 8. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Drama ve tiyatro*. Ankara: Oluşum Yayınları. 63-71.

Yegen, G. (2008). Matematik öğretmen adaylarının eğitimde dramanın sağlayacağı bilimsel ve mesleki katkılara yönelik düşünceleri. *Türkiye 10. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri*. N. Aslan (Ed). *Eğitimde drama*. Ankara: Oluşum Yayınları. 17-23.

EXTENDED ABSTRACT

Drama works that were conducted with different groups had positive contributions on the university students, teachers and teacher candidates. Development of self-concept, imagination, communication, empathy, emotional intelligence and providing information on drama are among these positive contributions. As it is the case with other participants, the teachers and teacher candidates also enjoy the drama works and consider application of drama in the future teaching career. Drama action researches take place with music, dance and artistic works in addition to drama works. Limited number of researches involving participation by individuals from different cultures is observed in these researches. 30 students attending daytime education in second year at a special education division of a university in the Western Black Sea Region of Turkey, electing drama in special education as an elective course and two students with the alias of Emilly and Jane who attended the lessons at the division with the Erasmus Program in 2011-2012 spring term constitute the research group of the study. Drama lesson in special education was given in Turkish and English languages, personally by the author in the 14 week study, which was planned as technical scientific cooperative action research. The study was supported by an expert group of three drama specialists. Opinions of the drama expert were used in preparation of the lesson drama plans. Evaluation of the students in the lesson was realized with 40% as theoretical intermediate, 20% assignments and 40% final exam. Data collection tools used included camera recordings during the lessons, observations and diary of the lecturer given the lessons, oral and written comments of the drama expert watching the DVD recordings of the lesson, lesson documents, student's comments and drama lesson evaluation forms of Department for Education and Skills, London (2003); Walker (2008); Calvert, Ehle, Goertz, Lowther, Metzger & Pistone (2004), creative drama applications developed by the researcher, reliability form, student's assignments and drama plans prepared by the students for individuals with special needs. Plausibility, transferability, approvability and reliability between the observers were achieved in the research along with descriptive, evaluative, interpretive validity. Study aimed at evaluation of drama lesson in special education which was given in Turkish and English and attended jointly by the students in the special education division and the Erasmus students. Regarding the problems encountered in the lesson, the sub-problems consisted of whether the lesson provided information on drama; whether the drama work evaluation criteria were fulfilled and the opinions of the students of the division and Erasmus students. Difficulties related with the lesson were encountered in the study results. In the first lessons, instruction language of Turkish and English being used together created commotion; Erasmus students had difficulties following the lesson and tension occurred between the implementer and the participants from time to time. Towards the last lessons, the whole group started working in harmony and the problems were solved with the recommendations of the drama expert. The mean scores of the assignments of the students, mean scores of the theoretical intermediate exams and drama plans prepared for the individuals with special requirements, were found as 90 on a scale of 100. All scores of Emilly and Jane full 100 points. It has been understood from these results that the lesson achieved providing information. The lessons fulfilled the Department for Education and Skills, London(2003) criteria as evaluation criteria in terms of all participants working in a responsible and

effective manner, success in improvisations, application of all drama techniques, use of voice, posture and movement by the students, development of analysis ability, critical thinking, transferring, writing skills. Walker (2008) criteria are fulfilled partially based on the fact that there were no problems in terms of elocution, use of the stage, creativity and costume selection of the students. Readiness of the students for the role, expression of their emotions, presentation of a lively performance, participating in the lesson willingly and use of imagination fulfilled the criteria of Calvert and others (2004). Observations regarding the students included that the students were not experienced on drama; had positive impressions regarding the first lesson; Jane and Emilly found the lessons pleasant and entertaining; learned new games and wanted to obtain information on drama for the disabled individuals. Opinions at the end of the course indicated that their creativity, communication with one another and self-confidence increased and their shyness, timidity and phobias decreased. The students have stated that they enjoyed the lesson and acquired knowledge on drama. While Jane stated that she had difficulties understanding the lesson at times due to language but found the lesson pleasant and entertaining, Emilly emphasized that more information was provided on general drama and information on drama for individuals with special needs was provided at a lower level. Recommendations related with the application included participation of students who could speak English to the course, work with two leaders, availability of a stage and different materials in the class environment, recording of the lesson writing by one student, provision of examples on culture in the lesson and ensuring information. Recommendations related with future applications included collection of quantitative data with different scales, works with test and control groups, video presentation examples, drama applications of the students with individuals with special needs and drama in a museum.